

„Edinost“

rhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primeranim popustom. Poslana osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Neprankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brezglavje.

Ko smo pisali — sodeči po odgovoru, ki ga je madjarska vlada dala reški deputaciji —, da madjarska vlada odjenja v selesniškem vprašanju, smo se prevarili. Odnehali so v načelu, v kolikor so privolili v to, da se po treh letih zgradi proga Bugojno-Aržano. Ali v konkretnem slučaju, s praktičnega stališča, ta njihova popustljivost velja malo. Kaj bo čez tri leta in kako so razvijejo stvari, tega ne ve nikdo; ali poleg tega, po kompromisu, ako parlamenta na Dunaju in v Budimpešti odobrita istega, mora se takoj graditi železnica Sarajevo-Novipazar, ki bi se imela kasneje podaljšati do Soluna in tako spojiti egejsko morje z Budimpešto.

Madjari so z Reko uprizorili samo komedijo. Privolilvi v načelu v zgradbo železnice Bugojno-Aržano-Split, niso oni zahtevali nikake kompenzacije za Reko, kajti med interesi Reke in proge Šamac-Doboj, katero so zahtevali v ime kompenzacije, ni nikakih zvez. To je dokaz, da, ko je bila reška deputacija naročena, je bila to zgolj komedija. Kolikor na Reki toliko v Budimpešti so prepričani, da od železnice Bugojno-Aržano-Split se Reka ne le da nima bati nobene škode, ampak da bi eventuelno imela še koristi. Ali toliko na Reki, kolikor v Budimpešti so potrebovali pretveze, da v politične svrhe, ki se tičejo mesta reškega, pride od tam deputacija v glavno mesto Ogrske. Železniško vprašanje je ponudilo to pretvezo.

Brez dvoma: položaj ministra Körberja ni tak, kakor oni ministra Szella. Prvi ni parlamentaren minister, on nima parlamentarne večine za seboj, on sploh celó parlamenta nima. Körberju preti obstrukcija, ko se snide državni zbor. Vendar pa, vzlic vsemu temu, je imel dr. Körber to pot, vsaj v virtualnem pogledu, jako močno zaslombo za seboj. Mogel je računati na podporo vsega avstrijskega novinstva. Vsi politični, vsi trgovski, vsi industrijski krogi bili so ž njim v soglasju. Vodili so jih sicer razni motivi strankarski in ne prijateljski do ministerstva, ali na vsaki način videli smo to pot še nedoživljeni čudež, da se je vsa Avstrija zavzela za Dalmacijo.

Ako se ob takih okoliščinah ni posrečilo dru Körberju, da zloni odpor Madjarov ter da za železnico Sarajevo-Novipazar, od katere bodo jedino Madjari imeli koristi, pride

železnica Bugojno-Aržano — vsaj kakor kompenzacija —, potem ni težko predvideti, na kako stališče se postavi dr. Körber o drugih pogodbah z Ogrsko.

Pravijo, da je proga Sarajevo do Novogapazarja, oziroma do Soluna, velike strategične važnosti. To je res; ali kdor hoče nepristransko presoditi dogodke, mora priznati, da Madjari niso privolili v gradnjo te železnice iz zgolj strategičnih razlogov, ampak tudi radi političnih in trgovskih. Ako bi bila ta železnica zgolj strategične važnosti, tedaj bi se oni ne bili toliko razgrevali zanjo; ali ta železnica bo tesneje spajala Balkan z Budimpešto, oziroma z Ogrsko in bo Madjarom, na škodo vsesкупne monarhije, odpirala pot proti Vztoku. Očividno je, da so s progo Sarajevo-Novipazar spojene velike politične osnove. Kedaj da se te osnove izvrše, to je drugo vprašanje; ali gotovo je, da je ta proga priprava za izvedenje istih.

No, s tem, da se zgradi samo proga Sarajevo-Novipazar, a ne istodobno tudi proga Bugojno-Aržano-Split, se vsa politika, ki jo urad za vnanje stvari snuje na Vztoku, spremeni jedino Madjarom v prilog. To je pogreška, to je brezglavje. Ako monarhija do sedaj ni vspela se svojo politiko na Vztoku; ako je nje politika naravnost nasprotna balkanskim narodom; ako je ta politika te narode odtujila monarhiji, je to le radi tega, ker je ta politika izključljivo madjarska politika! A da hočejo nadaljevati tem nesrečnim in zlo-usodnim potem, temu dokaz je kompromis, po katerem se bo za sedaj gradila jedino proga Sarajevo-Novipazar. To je v obče znano in ne potrebuje dokaza, kako so danes železnice potrebne kakor vsakdanji kruh za izvedenje kakršnih si bodi političnih in vojnih osnov. No, z druge strani železnice same ne zadostujejo. Treba namreč pridobiti si narode v moralnem pogledu!! Treba sprijateljiti jih z zdravim, prirodnim in narodno politiko! Tega pa se ne dela na Balkanu, ker tega nočejo Madjari, ker hočejo, da se vodi samo madjarska politika! Ponavljamo: to je pravo brezglavje! Da, brezglavje je to, graditi železnico Sarajevo-Novipazar, a ne one Bugojno-Aržano-Split!

Najbolje bi bilo, ako bi istočasno gradili obe, ali vsaj istočasno obe izročili prometu; a če bi jedni dali prednost, morali bi

jo dati oni do Splita. Železnica Sarajevo-Novipazar napotuje na nove osnove; železnica Bugojno-Aržano-Split pa bi šla za tem, da uvrsti ono, kar že imamo. Elementarna previdnost hoče, da se poprej zavaruje Bosna in da se položaj v Bosni ojači — in potem se le naj bi šli naprej! Nadaljevati pot proti egejskemu morju, ne da bi bila Bosna zvezana popred se svojim primorjem in po železniški mreži uprav privezana Hrvatski in Dalmaciji: to je nezmisel, ali, kakor smo rekli: brezglavje, v kakoršnju so mogli privoliti le naši državniki in diplomatje, da interesom Madjarov žrtvujejo interese monarhije! Ne gre tu samo za Split in Dalmacijo, ampak za interese vse monarhije in njeno bodočnost na Balkanu. S kompromisom, določenim v Budimpešti, je monarhija kompromitirana. No, čemu pa naj bi se čudili v očigled drugemu brezglavju, kakoršnje izvestni državniki in diplomatje manifestirajo pri nas vsaki dan in ki sestoji v tem, da podpirajo irredentizem in delajo njemu v prilog?!! Il n'y a rien impossible dans l'Autriche! Nič ni nemogoče v Avstriji — reklo se nekoč z francoske tribine. Ako kedaj, dobiva ta beseda dandanes potrdila vsaki dan.

Dinko Politeo.

Politični pregled.

V TRSTU, dne 15. novembra 1900.

Volilno gibanje. Trst. »Piccolo« vrši danes posel naganjača in poka z bičem, da je veselje. Gluhec mora biti, kdor bi ga ne slišal. Vse je še danes kakor je bilo leta 1897 in ki je vstvarjalo potrebo, da se nacionalni liberalci — to ime so si nadeli sedaj združeni progressovci in demokratovci — udeležo volitev v dunajski parlament ter opusté politiko abstinence! Takrat so hoteli dokazati, da Trst je italijanski in da so vsi oni, ki mislijo drugače, sami grdi lažniki. Ta dokaz da se je posrečilo sijajno. (S kakimi sredstvi se je dosegel ta »dokaz«, o tem »Piccolo« modro molči!) Ali ni pomagalo.

Vsa zmaga od leta 1897 ni niti najmanj spreminila — meni »Piccolo« farizejski — situacije Italijanov ni nasproti vladi, ni proti življenju, ki hočejo italijanski narodnosti vzeti nje zakonito last! — »Piccolo« priznava torej, da zmaga od 1897 ni nič

Mraz ga je pretresel, ko je slišal te besede. Privezati ga hočejo na konja, njega, ki je hotel rešiti ljudstvo iz sužnosti?! Zaslupljeni svet!...

Zdaj se je prikazal hetman donskih kozakov. Vse je postalo mirno: »Mazepa, hetman ukrajinskih kozakov hoče privedi Švedov v naš kraj. Zasluži torej kazni izdajalcev«.

Mazepa ga je pogledal mirno in mu odgovoril: »Hetman! Nikdar nisem hotel Švede v vaš kraj! Ti si vso stvar razumel krivo. Hotel sem rešiti vas...« Tu mu je krik množice ustavil besedo: »Na konja žnjim, na konja!« je upila zdivjana množica. Hetman je ukazal dovesti najbolj divjega konja, kar jih je bilo v vasi. Res so privedli žrebea kakih pet let. Ulovili so ga pred jednim tednom v pustini. Šest mož ga je moralo držati in še so imeli mnogo opravila. Na to je jeden kozakov prinesel močnih vrvi. Štirje možje so zgrabili Mazepo z groznim krikom in ga položili vznak na konja. Kar poskočila je divja žival, nenavajena tolike teže. Mazepa je vedel, da ni več rešitve zanj. Moral bo poginiti la-kote, zvezan na konju v grozni pustini. Ali prošnje ni bilo iz njegovih ust. Stisnil je ustne in mahnil okoli sebe. Štirje kozaki so se valili s krvavi glavami po tleh. Zdaj je skočilo kakih deset drugih nanj. Imeli so

»pomagala«. E moj Bog, je že tako, da tudi najlepša, najpodjetnejša in naj — neskrupuloznejša volilna komisija more pač le korigirati volilno srečo, a ne more storiti, da bi ne bilo tega, kar — je, in ustvariti, česar — ni! Kakor nam je žal, da ga žalimo, ali povedati moramo »Piccolo« že danes, da tudi eventuelna njih zmaga v letu 1901 — ne bo »pomagala«: Slovenci tržaški ostanejo tu se svojimi legitimnimi zahtevami, izključno italijanski značaj Trsta pa — ne pride! Mi verujemo sicer in smo uverjeni, da bo zistem rad »pomagal« — kajti »Piccolo« ima prav, ko pravi, da se situacija med vlado in Italijani ni spremenila, to je, da so si ostali — dobri prijatelji; ali tega, kar je ustvarila narava, tudi zistem ne more spremeniti. Če pravi torej laško glasilo, da danes delujejo isti vzroki kakor leta 1897, lahko popolnoma to trditev s proroško izjavo, da bodo delovali tudi o vsaki prihi. volitvi in Italijani naj se le za vedno odpovedo politiki abstinence....

Tudi včerajšnji »Il Seccolo« alarmira volilee. Njega pa je vznemirila vest, da se snuje neki neodvisni volilni odbor, ki hoče propagirati kandidaturu nekega »onerovole«, ki jim je že o zadnjih občinskih volitvah mešal račune. Kdor živi v Trstu, temu ne treba praviti, kako se naši nazovi-nacionalni liberalci bojé kandidature — Karla Domperija! Če ima mož res kake namene, smo uverjeni, da bo temeljito mešal račune. V splošni gnilavi je pač tolažljivo znamenje to, ako imena poštenjih tudi brez strankarske organizacije (ali prav za prav: proti istej) nekaj tehtajo.

Istra. V nedeljo prirede naši v Kortah volilen shod. Tam se bodo vršile volitve isti dan za obe kuriji in sicer dne 4. t. m. Zjutraj za peto, popoldne za četrto kurijo. — »Naša Sloga« poroča, da je izvedela od prijateljske strani, da za občino pomjansko ustanove dve sekciji. Mi beležimo to vest s pristavkom, da sporočila, ki ji dobivamo s Pomjansčine, nič ne govore o tem.

Maščevanje Dalmacije. Iz Dalmacije pišejo v »Informations«, da je razburjenje splošno in da bi bilo prišlo že do demonstracij, ako ne bi vsi voditelji mirili. Ali zastopniki naroda se bodo maščevali. Najprvo, kar store, bo, da v deželni zboru odklo-nejto davek na opojne pijače. Potem utegnejo zapustiti deželni zbor, da s plantecho besedo uvedejo agitacijo za združenje s Hrvatsko, o čemer bodo zložno postopali s stranko

hudo hudo borbo, predno se ga zvezali. Roki so mu dali znak okoli konjevega vratu, noge in život so mu prepleli se šesterimi vrvmi.

Zdaj so se odmaknili od konja vsi kozaki, le dva sta ga še držala. Jeden je vzel bič v roko in udaril konja, da je uboga žival skočila visoko v zrak z zvezanim jezdecem na hrbtu, potrla kozaka na tla, ki stajo držalo in oddirjala kakor blisk po širni planjavi.

Donski kozaki so gledali radovedno za konjem in jezdecem, dokler ni zginito vse v daljini. Hetman je ukazal sedaj spustiti Mazepine ljudi; le sulico jim je dal za spremstvo, vse drugo jim je pobral: tudi jedinega zvestega spremljevalca v stapi: kozaškega konja.

Demitrij se je z ostalimi rojaki žalosten napotil domov. Med potjo pa je gledal, ne bi-li bilo kje videti Mazepe. Zastonj! Ozlovoljen se je vrnil v domačo vas. A sodba donskih kozakov mu še tu ni šla iz glave dolgo let. Res, ljudska sodba — grozna sodba. Ali je Mazepa zares moral umreti na tako sramoten način? O ne! Njemu je bila smrt sojena, ali na drugi način!

(Pride še.)

PODLISTEK.

„Mazepa“.

Povest iz začetka 18. stoletja. — (Spisal Ledenovski.)

Mazepa je skušal med tem časom, ko je bil njegov sel na poti, pridobiti hetmana donskih kozakov za-se. Razodel mu je vse, kar je bil zamolčal prvi dan. Nagovarjal ga je, da naj se s švedsko pomočjo reši ruskega carja! A zadel je ob skalo. Hetman ni hotel nič slišati o švedski pomoči. Odgovoril je Mazepi: »Če si tako vnet za ustajo, idi in pripravi Ukrajino za svoj namen; donski kozaki ti bodo radi pomagali, ali Šveda ne smeš privedi v našo deželo!«

Od tega dne je vedno bolj izginjalo prijateljsko občevanje med hetmanom in Mazepo. Stališče zadnjega se je vidno poslabšalo, ko je Davlja s švedskim poslaneem prišel nazaj k donskim kozakom.

Karl XII. ni hotel kar slepo zaupati besedam Mazepe. Poslal je svojega moža, da se prepriča o razmerah. Na dan prihoda švedskega poslanca in Davlje so postajali donski kozaki vedno bolj nemirni. Skrivnostno so se shajali v kupu. Tudi njihov hetman je skliceal zborovanje. Bal se je Švedov in svražil jih je, kakor je bilo omenjeno. Ma-

zepa je pač videl ravnanje kozakov, a si ni razlagal isto na slabo.

Prišla je noč. Vsaki si je želel blagodejnega počitka.

Naši kozaki so že mirno pospali po koči. Tu so se trope donskih kozakov na tihem priplazile h koči, kjer so spali Mazepa in njegovi kozaki. Splazili so se v notranje koče in so se vrgli z vrvmi na Mazepo. Ta se je zbudil, a že je imel roke zvezane. Drugi 4 njegovi kozaki so tudi ležali zvezani na tleh. Le švedski poslanec in Davlja sta utegnili zgrabiti za orožje. Davlja se je branil kakor ljut lev. Že je ležalo več donskih kozakov v razbito glavo na tleh; tu je počil strel in zvesti sodrug Mazepa se je zvrnil na tla. Švedski poslanec se je med bojem, ki se je bil unel okoli Davlje, zmuznil iz koče, skočil na konja in oddirjal. Ostali Mazepini vojaki so se udali, vidé premnožico donskih kozakov. Na to je tuji hetman, nekdanji prijatelj Mazepe, postavil straže okoli ukrajinskih kozakov do drugega dne.

Takoj, ko je napočila jasna zora na rumenem vzhodu, so se zbrali donski kozaki sredi vasi. Jeden od njih je posebno kričal in upil. »Na konja ž njim!« je divjal med množico. Tudi Mazepo so privedli na zborovališče.

prava. V državnem zboru porabijo dalmatinski poslanci prvo priliko, da napstejejo vladi njene grehe; potem pa, ali zapuste državni zbor ali pa bodo skupno s Čehi tirali obstrukcijo. To bo odgovor Dalmatincev na oškodovanje interesov dalmatinskih po ministerstvu Körberjevem.

Nemški dokazi za slovenske zahteve. Čudno in vendar je res. Često se dogaja, da te tvoj najhujši nasprotnik najbolj utrja v tvoji lastni sodbi. Često boš čital v nasprotnih glasilih argumente, ki so — tvoji! Često moreš navajati izreke nasprotnika kakor klasične priče v podkrepljevanje svojih načel, svojega programa! Ravno sedaj imamo tak slučaj. Pred seboj imamo list »Neue F. Presse« od ponedeljka, dne 12. novembra z dopisom iz Rive v Trentinu. Člankar obsoja politiko vlade nasproti tirolskim Italijanom, obsoja jo, ker ista odklanja aspiracije teh poslednjih. A pomislite le: tirolski Italijani imajo program, ki je strogo nasproten centralistiškemu in germanizatornemu sistemu v Avstriji! Ista »Neue Freie Presse«, ki je najglasnejši glasnik centralizacije in nemškega nadvladja, ista »Neue Freie Presse«, ki kriči dan na dan do hripavosti, da teženje nemških narodnosti po narodni in politični samostojnosti mora porušiti državo in da jo le nemška hegemonija more ohraniti skupno, jedinstveno in močno, ista »Neue Freie P.« nastopa za avtonomijo italijanskega dela Tirolske in za zadovoljenje narodnim aspiracijam trentinskih Italijanov!! To je zopet jedna tolikih avstrijskih neverjetnosti. In ta neverjetnost je tu pred nami kakor suho dejstvo. Nehoté sicer, ali vendar-le je dunajski list nastopil tudi za zahteve nas Slovencev. In storil je to tudi z našimi argumenti! Čitajte n. pr. te le stavke:

«Kam da dovaja izigravanje jedne narodnosti proti drugi, poniževanje jednega dela dežele pred drugim, to se je moglo za sedaj opaziti v polni meri na Češkem in na Moravskem... Tudi za Trentin se zasnuje gemeinbürgschaft kakoršnje ni bilo do sedaj. Strogo klerikalni Italijani, in, kakor je videti že sedaj, tudi socialisti se združijo z liberalnimi Italijani, da izsilijo preklic Körberjevega pisma, ki je porušil vse nade v doseg avtonomije...»

Za primorsko Slovence je posebno zanimiv vsiklik: »In Italijani iz Primorja in družih italijanskih krajev bodo ojačevali to gemeinbürgschaft«.

Vse to je čitati v »Neue Freie Presse« od minolega ponedeljka. Pomudimo se malce pri teh izjavah! Le preresnično je, kar pravi dunajski list proti tisti nesrečni politiki izigravanja jedne narodnosti proti drugi in poniževanja jednega dela dežele pred drugim! A vprašamo: kdo se je bolj in dosledneje upiral tej politiki, nego ravno mi primorski Slovani? Kdo je pa več trpel pod to politiko, nego ravno mi? Kje je taka politika bolj v evetju, nego pri nas v Primorju? Kdo je inavguriral to politiko in jo vzdrževal do današnjih dni? Ali ni bila to baš stranka, v katere imenu govori ista »N. F. Presse«, in pa žujo zvezana birokracija? Ali ni to notorično, vnebovpijoče dejstvo, da se tu v Primorju italijanska narodnost in neka namišljena kultura neprestano izigravata proti vsakemu slobodnemu dihu druge, naše narodnosti? Ali ni to nečuvno poniževanje slovenskega dela dežele, kakor so urejene jezikovne razmere na oblastih, kakor je — in to po volji sistema, utrjenega od stranke, v katere službi je tudi »Neue Freie Presse« — razdeljena politična oblast v deželi, s o s e b n o p a, k a k o r s t a j e d e n i n d r u g i d e l z a s t o p a n a v d e ž e l n e m i n d r ž a v n e m p a r l a m e n t u? In to poslednje je možno zopet izključno le po sodelovanju sistema, ki je meso od »Prešinega« mesa!! Dunajski list naj se brani kolikor hoče: le on, njega stranka in zistem germanizacije in centralizacije so krivi, da se je udomačila taka politika, nad katero se sedaj zgraža. Zato pa napravljaj sedanje moraliziranje v »N. Freie Presse« le utis odurnega hinavstva. O saj vemo, da dunajski list tudi danes ni proti taki nesrečni politiki kakor taki, on noče le, da bise tirala proti — Italijanom! V Primorju mu je taka politika kvintesenca državne modrosti in — liberalizma, ali, za božjo voljo, le na Tirolsko naj jo ne zanašajo nikar! V Tirolu je to nesrečna politika.

Ali ljudje, ki so navajeni misliti logično, porečejo: kar je v Tirolu v prokletstvo, ne more biti v Primorju v blagoslov!

S tem, da je dunajski list glede Tirola

proklel politiko izigravanja jedne narodnosti proti drugi in poniževanja jednega dela dežele pred drugim, obsodil je tudi dosedanji zistem na Primorskem — to nesrečo našo in države.

«Neue Freie Presse» pripoveduje, da so tudi trentinski socialisti zahteve po avtonomiji vsprejeli v svoj program in bodo te zahteve sploh odslej gonilni element za — vseh.

To naj bi blagoizvolili vzeti na znanje vsi naši liberalci, klerikaleci, socialisti, kajti naša najhujša nasprotnica je potrdila, da na Trentinskem spoznavajo vse stranke, da je toček, v katerih se stekajo interesi vseh, in se te stranke zavedajo dolžnosti za skupno nastopanje ob takih točkah. To pa je baš cetero censeo naše »Edinosti«, ki ne zgublja nič na svoji veljavi vsled tega, ker smo malone osamljeni v sedanjih časih slovenske — zmote!

Antiteza izigravanja jedne narodnosti proti drugi je: jednako pravo vsem! Antiteza poniževanja jednega dela dežele pred drugim je: jednaka skrb in blagohotnost do obeh delov.

To je naš program, v tem kulminirajo naše zahteve in naša stremjenja. To je potrdila sedaj tudi naša najhujša nasprotnica, če tudi le zavedena po svojih ljubavnih razmerah do italijanskega življa.

Kakor smo rekli uvodoma: tudi tvoj nasprotnik govori včasih argumente, ki so — tvoji argumenti!

Razprava proti Hilsnerju se je včeraj izvršila. Porotnikom so bila stavljena sledeča vprašanja: 1. vprašanje (glavno): Ali je Leopold Hilsner kriv, da je zavrato umoril Nežo Hruza? 2. (glavno) vprašanje: Ali je Hilsner kriv, da je umoril Marijo Klima? 3. (glavno) vprašanje: Ali je zatoženec kriv, da je po krivih napovedbah o osebi Jozua Erbmana in Salomona Wassermanna izvršil zločin obrekovanja? 4. (eventualno vprašanje v slučaju zanikanja prvega vprašanja): Ali je zatoženec kriv, da je po oddaljenem vdeleževanju pripomogel k izvršitvi zavrata nega umora na Neži Hruza?

Verdikt porotnikov se glasi: 1. vprašanje: Umor na Hruza, 12 glasov: Ne. 2. vprašanje: Umor na Klimi, 12 glasov: Da. 3. vprašanje: Obrekovanje, 12 glasov: Da. 4. vprašanje: Oddaljenjša udeležba na umoru Hruze, 12 glasov: Da.

Sodni dvor je obsodil zatoženca radi umora, oddaljenije vdeležbe na umoru in obrekovanja, v smrt na vislicah. Razglasitev se je sprejela mirno.

Obsojenec se je smehljaj. Njega branitelj, odvetnik Aurelniček, je prijavil pritožbo ničnosti. Na ulicah je bilo demonstracij. Ljudstvo je pozdravljalo dra. Baxo, dra. Pevnega in porotnike, a je demonstrovalo proti branitelju. Še le potem, ko je župan posredoval, so demonstracije potihnile.

S tem je zaključena razprava, za katero se je zanimal ves svet, ki je bila, po zaslugi židovskih milijonov, nekaka avstrijska dreyfusijada. Razprava je končana, ali razburjenje bo nadaljevalo, kajti razprava je pač prinesla zaslužno obsodbo Hilsnerju, ni pa prinesla jasnosti v vprašanje, ki je razburjalo ljudij, v vprašanje o — ritualnem umoru. Gospod državni pravdnik je sicer vsa taka govoričenja podil v državo »pravljice«, ali na vse zadržaje je tudi to le njegovo osebno prepričanje, nikakor pa ne dokaz, ki pomenja jasnost.

Zasedanje državnega zbora nemškega se je otvorilo včeraj s prestolnim govorom cesarja Viljema. Prestolni govor pravi, da so dogodki na skrajnem Vzroku izzvali ogorčenje v vseh civiliziranih narodih. Apostoli krščanske omike so proganjani. Vsi narodi so čutili dolžnosti, upreti se nazaslišanim nasilstvom. Vlade so združene v namenu, da se vzpostavijo normalni odnosi ter da se poskrbi, da se izgredi ne ponove. Cesar bi bil rad sklicel državni zbor, čim je došla vest o izgredih v Kitaju. Pa če tudi se to ni zgodilo, je gotov, da je vse, kar se jestorilo, opravičeno pred domovino in pred inozemstvom. Uverjen je, da bi bil tudi parlament nasvetoval iste odredbe. Nevarnost je bila prevelika in je trebalo hitro uvesti akcijo, sosebno ker so bila prihajajoča poročila jako vznemirljiva. Nemogoče je bilo določiti že tedaj potrebne kredite za vojno akcijo. Narodno zastopstvo gotovo ne odreče svojega odobrenja. Treba je varovati ne samo nemške interese, ampak tudi ugled imena nemškega. Sedaj se more vsaj približno računati, do kake višine narasejo stroški. Računi so že razloženi v zakonu, ki se nemudoma

predloži državnemu zboru. Potem omenja prestolni govor družih pripravljenih predlog, pariške razstave, odnošaje do družih vlasti.

Po prečitaniu prestolnega govora je cesar Viljelm ostavil zbornico, a državni kancelar grof Bülow je proglasil zasedanje otvorjenim.

Politično društvo „Edinost“ priredi

v nedeljo, dne 18. novembra 1900

ob 4. uri popoldne

volilna shoda

v Bazovici

v prostorih gostilne gospoda Urbančiča

in v Lonjeru

v »Konsumnem društvu«.

ob 4. uri in pol popoldne

s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsednika.
2. Pogovor o volitvah.
3. Eventualnosti.

Na obilno udeležbo uljudno vabi

ODBOR.

Tržaške vesti.

Iz zavoda sv. Nikolaja. Komaj 2 leti je, odkar posluje zavod sv. Nikolaja, a je že sprejel pod svoje okrilje nad 1000 deklet, in sicer: Kranjce 347, Primork 302, Štajark 164, Korošice 80, iz kraljevine Hrvatske 45, Čehinj 6, Poljakinj 2, Rusinj 1, Italijank 29, Nemkinj 24. A odkloniti smo jih morali veliko radi pretesnih prostorov. Društveni dohodki nam ne dopuščajo, da bi najeli večje prostore. In vendar: kolika dobrota je že to, da dekleta dobiva, brezplačno stanovanje! Pa tudi hrano dobiva četudi nima ni novčiča v žepu. Drugače bi trpela glad in glad je vendar najhujši pospeševatelj nemarnega življenja! Vrh tega da se skrbi za duševni in telesni blagor deklet, ni jim treba hoditi v bolnišnico v slučaju bolezni; marveč se dekleta, ako ni nevarno bolno, lahko zdravi v zavodu. Človekoljubni zdravnik g. dr. Martinis, rodom Dalmatincev, uvidevši korist zavoda, ponudil se je, da bo dekleta zdravil brezplačno. In ne samo to; posredoval je tudi pri lekarničarju, da dekleta dobivajo zdravila veliko ceneje. Ni li to velika dobrota za dekleta sama, za njih stariše in za — občine?! Število deklet govori jasno, da-li je bil zavod potreben ali ne?! Žalostno bi bilo torej, ako bi moral zavod moledovati za podporo, da se vzdrži...!

Prihiteti bi morale torej vse občine ter tekmovali med seboj z večimi ali manjimi podporami na korist svojih občanark. Posebno zdaj, o sestavljenju proračunov, naj vsaka občina kaj malega odloči v ta namen. Vsaki se tako mali znesek pride prav! Tu ni treba Bog ve kakih žrtve, marveč le malo malo ljubezni do ubogih samim sebi prepuščenih devojč! Ne smemo misliti, da so nam dekleta propadala samo moralno; ne, propadala so nam tudi gmotno in narodno. Dekleta iz zavoda se gledé narodne zavesti razlikujejo od družih deklet; ker, ako bi bila katera mlačna ali brezbrizna v narodnem pogledu, jo pa navdušujejo druge! In ako vidijo, da ostaja katera nezavedna, prezirajo jo toliko časa, da se poboljša! Potem se le sme v njih krog! Gmotno skrbi zavod za dekleta s tem, da posreduje, da dekleta hranijo denar v naši »Tržaški posojilnici in hranilnici«. In res je že lepo število deklet, ki imajo že večje ali manje zneske, kakor katera more. Veselo upanje je, da bo vedno, bolje, ker jedna druga navajajo na to, da brani denar.

Po zimi pa je v zavodu pravo zbiralšče. Tu se shajajo ob nedeljah in praznikih ter si kratijo čas s čitanjem in poštenim razvedrilom. Kratko rečeno: zavod je pravi dekliški dom, kjer zajemajo naukov in navodil, kako se jim je ravnati. In ako bi imeli večje prostore, prihajale bi v večem številu...! Bila bi tu prava ženska čitalnica. Kolike koristi bi bilo to! Opazili smo tudi, da z dekleti, ki so došla iz zavoda, tudi gospodarji druge narodnosti postopajo bolj milo, ker vedo, da ista imajo koga, ki jih brani.

Nadalje posreduje zavod med gospodinjjo in služkinjo, ter je nepristranski o tem, — tako je ustrezno toliko koristim gospodar-

jev, kolikor onim služkinj. Na ta način sta si bliži jedna in druga. Gospodinja vidi v služkinji svojo pomočnico in svojega bližnjega, kateremu ni osoda tako mila kakor njej! Služkinja pa naj vidi v gospodinji svojo dobitnico, katero je dolžna spoštovati in ljubiti. Ako se nam posreči, da popolnoma odstranimo, rekli bi prepad, ki je ločeval gospodinjjo od služkinje, dosegli smo vse, ker ljubezen je ista, ki dela čudeže tudi tam, kjer se zdi nemogoče.

Ganite se torej vsi oni, katerim je na srečo blagor ženske mladine ter nam prihitite na pomoč, da isto ohranimo narodu čilo in zdravo — moralno in fizično.

O d b o r.

K poglavju o proslavi Prešernove stoletnice v Trstu. Prejeli smo in objavljamo: Ker nočem, da bi se zaradi moje »neumnosti« ne priredila Prešernova akademija, izjavljam, da o predlogu — ki je, notabene, docela nemerodajen —, naj bi se iz prebitka slavnosti nabavila Prešernova soha, nisem mislila na Bog ve kak drag kip, ampak na priprost doprni kip od mavca, kakoršnjega bi pač bilo lahko nabaviti. Tudi o zidanju novih cerkva se n. pr. darujejo svote, recimo, za posamične oltarje, okna, kipe itd. s podrobnimi določili, čeprav še ne stoji nobena stena dotične cerkve. Nekaj podobnega sem mislila jaz. Žal mi je, da se ob obilnem delu nisem morda izrazila dovolj jasno. Ob enem izjavljam, da, kakor nikdar, nočem niti sedaj igrati prav nobene vloge ter da nisem zakrivila jaz, akona navedenem pozivu figuriram kot »Tržačanka«.

N a z o v i - T r ž a č a n k a.

Najdeno. Na inspektoratu v ulici Seussa je shranjen sivo pobarvan ročni voziček, ki ga je nekdo našel na cesti.

Samomor. Že zopet! Prošlo noč, okolo 11. ure, se je zastrupila 26-letna Katarina Bezek, hči mašinista Josipa Bezeka, bivajoča v ulici Foscolo št. 3. Izpila je količino fenilne kisline. Vzrok samomoru je bil baje neozdravljiva bolezen. Poklicali so zdravnika z rešilne postaje, ki je bil izpral želodec, a zaman. Ob 2. uri popoldne je nesrečnica umrla.

Aretiranje. Pol. oficijal Titz je včeraj v jutro, na zahtevanje redarstva na Reki, aretiraj v Trstu zakonska HERNANA in KAROLINA D., ki sta na Reki izvršila več tatvin.

Dražbe premičnin. V petek, dne 16. novembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici dell' Istria št. 191. in št. 197, kameneni spomeniki; v ulici Ponziana št. 23, pohištvo; v ulici Poste vecchie št. 22, oprema v zalogi, konj in voz; v ulici Raffineria št. 6, sveder in mizarska miza; v ulici Montfort št. 7, kočije; v ulici Paduina št. 1, kolo; v ulici Mercato vecchie št. 4, železna blagajna; v ulici Torrente št. 26, kopalšča.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 9.8, ob 2. uri popoldne 15.0 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 757.9 — Danes plima ob 5.20 predp. in ob 5.32 pop.; oseka ob 0.10 predpoludne in ob 11.22 popoldne.

Odbor zavoda sv. Nikolaja si šteje v prijetno dolžnost zahvaliti se vrlim diletantom našim, ki so pripomogli, da ste si veselici v Šklednju in Barkovljah, prirejani na korist družbe sv. Cirila in Metoda in »Zavoda sv. Nikolaja«, tako dobro obnesli. Sosebna zahvala gre gospej Ponikvarjevi in gospodu Negode-tu, ki sta se toli trudila za vzvišeni namen. Prisrčna hvala torej njima in vsem onim, ki so pripomogli kakorsiodi.

Vesti iz ostale Primorske.

× Stavkujoči kamnoseki v Mirnu so zopet prišli na delo, ker je delodajalec ugodil upravičenim zahtevam delavcev.

Vesti iz Kranjske.

* Osebni vesti. Kanonik A. Kalan je imenovan vodjem deškega zavetišča v Marjanišču v Ljubljani. — Semeniščni učni prefekt dr. Evgen Lampe je imenovan koronim vikarjem pri ljubljanski stolnici ter prevzame glavno vodstvo »Slovenca«.

OBUVALA!
PEPI KRAŠEVEC
pri cerkvi Sv. Petra (Piazza Rosario pod ljudsko dolo)
priporoča svojo
bogato zalogo raznovrstnega obu-
vala za gospode, gospe in otroke
Poštne naročbe se izvrše v tistem dnevu.
Odpošiljatev je poštine prosta.
Prevzema vsako delo na debelo in drobno
ter izvršuje iste z največjo natančnostjo in
točnostjo po konkurenčnih cenah.
Za mnogobrojne naročbe se priporoča
Josip Stantič
čevlj. mojster

Novo tržiško pogrebno podjetje
L. Mozetič
 vodja: L. Montanelli
Via Torrente (Ponte della Fabbra)
 Izbor bisernih in porcelanastih in nagrobnih
 vencev, trakov, črk, spominov itd.

Nepregorljive mrežice.
Vitez D. v Trstu, Piazza Negozianti št. 1.
 priporoča slavnemu občinstvu
 svoje nepregorljive mrežice (retine) „Meteor“ in vse
 druge priprave za plinovo luč „Auer.“

Fran Wilhelm^{ov}
odvajajoči čaj
 od
Frana Wilhelm
 lekarnarja v Neunkirchen
 (Spodnja Avstrija).
 Se dobiva v vseh lekarnah v
 zavetku po 1 gld. av. velj.

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. apostol. Velikanstva

XXI. c. kr. drž. loterija
 za skupne vojaške dobrodelne namene.
Ta denarna loterija,
 ki je jedina v Avstriji zakonito dovoljena, obsega
 18.122 dobitkov v gotovini, v skupnem znesku 418.640
 kron. Glavni dobiček znaša v gotovini:
200.000 kron
 Za izplačilo dobitkov jamči c. kr. loterijski
 dohodni urad.
 Žrebanje nepreklicno dne 13. decembra 1900
 Jedna srečka stane 4 krome.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije
 na Dunaju, I. Riemergasse 7., v loterijskih kolekturah,
 v tobakarnah, pri davčnih, poštah, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrti
 tirsa za kupce srečk.
 Srečke se dopoljuje poštne prosto.
C. kr. loterijska direkcija,
 oddelek za državne loterije.

ŠUNKE
 suhe, male, razven krače brez kosti, kilo
 95 kr., posebno za gostilne, kranjske
 klobase, velike, po 18 kr. iz samo pra-
 šičevega mesa pošilja proti povzetju
Ivan Ev. Sirc v Kranju.

Najboljši in najpopolnejši
glasovirji (pianini)
 se vkupijo najceneje proti takojšnemu plačilu
 ali na mesečne obroke od 16 kron višje (tudi
 na deželo) neposredno pri tovarnarju
HENRIK BREMITZ-u
 c. kr. dvornem založniku glasovirjev (pianinov)
 v TRSTU, Borzni trg št. 9.
 Svetovna razstava v Parizu 1900 »Srebrna kolajna«, ki je naj-
 višje odlikovanje Avstro-Ogerske za pianoforte.

Zaloga
 olja in kolonijalnega blaga.
 Podpisani ima čast javiti slavnemu
 občinstvu, da ima v
 ulici Ghega št. 11. v Trstu
 veliko zalogo od navadnega do
 najfinejšega olja, kisa, mila, kave,
 sladkorja, riža itd.
 Bogat izbor mila za perilo. Pro-
 daja na drobno in na debelo ter prev-
 zema poštne pošiljke od 5 kg. naprej
 proti povzetju.
 Za mnogobrojne naročbe se topla
 priporoča udani
Alojz Trevisan.

Dr. Rosa Balsam **Praško domače zdravilo**
 iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi
 je že več kakor 30 let obče znano domače
 zdravilo vzbuja slast in odvajajo lahko. Z
 redno uporabo istega se prebavljanje krepi
 in ohrani.
 Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč.
 po pošti 20 nvč. več.
 je staro, najprej v Pragi rabljeno do-
 mače zdravilo, katero varuje in ohrani
 rane čiste, vnetje in bolečine olajša
 in hladi.
 V pušicah po 35 in 25 nvč., po pošti
 6 nvč. več.
 Varilo! Vsi deli embalaže nosijo
 zraven stoječo, postavno po-
 loženo varstveno znamko.
Glavna zaloga:
 Lekarna B. Fragner-ja c. in kr. dvornega zalagatelja „pri črnem orlu“
 Praga, Malastran, ogel Spornereve ulice.
 Vsakdanje poštno razpošiljanje.
 Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v Lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg,
 P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

Carl Greinitz Neffen
 Na Corsu št. 33. podružnica Trst. Piazza della Legna 2.
Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.
 Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo
 predmetov za stavbarstvo
 traverze, zaklepe, železo za kovače in facon, stare železnične šine, držaje
 in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitiga železa,
 vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč
 peči in štedilna ognjišča
 kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne meble in pred ognjem varne blagajne
 nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.

Svojo zahvalo
 izrekava prav toplo vsem nam naklonjenim po-
 znanim in nepoznanim p. n. odjemalcem, zlasti pa
 velespoštovanemu ženstvu, katero s tako odločno-
 stjo po vseh prodajalnicah naše testenine zahteva.
 Z vsem spoštovanjem
Žnidaršič & Valenčič
 II. Bistrica v oktobru 1900.

Spedicijska poslovница
Gašpar Hvalič
 v Gorici v ulici Morelli št. 12.
 se topla priporoča Slovencem v mestu in na
 deželi za prevažanje vsakovrstnega blaga in
 pohištva v vse kraje.
Nov zaprt voz za prevažanje.
 Dostavljanje nepoškodovanega blaga se zagotavlja

Tržaška posojilnica in hranilnica
 registrirana zadruga z omejenim poročstvom,
 ulica S. Francesco št. 2, I. n.
 (Slovanska Čitalnica).
 Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če
 tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%.
 Rentni davek od hranilnih ulog plačuje
 zadruga sam.
 Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sicer
 na uknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6%
 na zastave po 5 1/2%.
 Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od
 3—4 popoldne.
 Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12
 dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 po-
 poludne.
 Poštno hranilnični račun 816.004.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
 za trgovino in obrt v Trstu.
Novci za vplačila.
 V vrednostnih papirjih na V napoleonih na
 4-dnevni izkaz 2 1/4% 30-dnevni odkaz 2%
 30- " " 3 1/4% 3-mesečni " 2 1/2%
 6- " " " 2 1/2%
 na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih ban-
 kovih avstrijske veljave, stopijo nove obrestne takse
 v krepst z dnem 24. junija, 28. junija in odnošno
 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.
Okrožni oddel.
 v vredn. papirjih 2% na vsako svoto. V napoleonih
 brez obresti.
Nakaznice
 na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave
 Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec
 Sibirj, Inomostu, Czovec, Ljubljano, Linc, Olomcu,
 Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez stroškov.
Kupnja in prodaja
 bitku 1% provizije.
 Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.
Predjumi.
 Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente
 v Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih —
 provizija po jako umestnih pogojih.
 Kreditna pisma na katerokoli mesto.
Vložki v pohrano.
 Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke
 italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem
 kursu.
 sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali
 sebrni denar, — inozemski bankovci itd. po pogodbi.

M. U. Dr. Ant. Záhorský
 priporoča svojo pomoč na porodih, abortih
 in vseh ženskih boleznih, kakor: ne-
 rednosti v perijodi, krvavenje, beli tok,
 neredna lega maternice itd., kakor sploh
 v vseh slučajih bolezni.
 Ordinuje ulica Carintia št. 8. od
 9-11 in od 2-4.

Najbolja prevlaka za podove
 je Fernolendtov
bliščeči lak
 za podove
 v četrto nijansah za mehak les, ki pokrije vsako
 prejšnjo prevlako, se ne prilepi, se ga lahko opere in
 je trpežen. Za 10 m. zadostuje 1 kg. po 2 kromi
 v plehasti škatlji.

Ces. in kralj. privilegirana
 tovarna kemičnih izdelkov
ST. FERNOLENDT
 Zaloga:
Dunaj, I Schulerstrasse št. 21.
 Ustanovljena 1832.
 Razpošilja se tudi po poštne povzetju.
 Nadaljne specialitete: pisalna in kopirna črnila,
 nepremočljive masti za usnje, patentovano sredstvo
 za ohranjanje podplatov „Vandol“. Kovinska čistilna
 zmes, srebrne in zlate čistilna mila, laki za usnje in
 bronasti lak kakor tudi vsega sveta najbolje
leščilo (biks)
 Cenik pošljem brezplačno poštne prosto.

Martin Marc
 priporoča slavnemu slovenskemu občin-
 stvu svojo gostilno
„All'antica lavandaia“
 ulica Industria št. 39.
 pri Sv. Jakobu;
 toči izvrstno istrsko in dalmatinsko črno,
 vipavsko belo vino ter Koslerjevo pivo.
 Izvrstna kuhinja, vedno preskrbljena z gor-
 kimi in mrzlimi jedili.

Anton Pečenko
 Vrtna ulica 10 - GORICA - Vrtna ulica 10.
 priporoča
 pristna bela in črna vina iz vi-
 pavskih, furlanskih, brških, dal-
 matinskih in isterskih vinogradov.
 Dostavlja na dom in razpošilja po že-
 leznici na vse kraje avstro-ogerske monarhije
 v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo po-
 šilja tudi uzorce.
 Cene zmerne. Postrežba poštena.

„Ljubljanska kreditna banka“
 v Ljubljani
 Spitalske ulice št. 2.
Nakup in prodaja
 vseh vrst rent, državnih papirjev, za-
 stavnih pisem, srečk, novcev, valut itd.
 po najkvalitetnejših pogojih.
Posojila na vrednostne papirje proti
 nizkim obrestim.
zavarovanje proti kurzni izgubi.
Promese k vsem žrebanjem.